

WOJEWÓDZKI URZĄD STATYSTYCZNY
W CZĘSTOCHOWIE

Egz. nr 37

Wch 24 / 91

**ZMIANY W STRUKTURZE DEMOGRAFICZNEJ
I ZAWODOWEJ LUDNOŚCI MIEJSKIEJ
W WOJEWÓDZTWIE CZĘSTOCHOWSKIM
W LATACH 1978 - 1988**

S P I S   T R E S C I

	Str.
I. Wstęp	1
II. Uwagi metodyczne	2
III. Uwagi analityczne	3
1. Procesy demograficzno-społeczne ludności miejskiej w latach 1978-1988	3
A. Stan ludności	3
B. Struktura ludności wg płci, wieku i stanu cywilnego	4
C. Ludność w wieku 15 lat i więcej wg poziomu wykształcenia	7
D. Migracje ludności miejskiej	9
2. Przemiany w źródłach utrzymania ludności miejskiej	10
A. Struktura ludności wg źródeł utrzymania	10
3. Aktywność zawodowa ludności	12
A. Czynni zawodowo wg działów gospodarki narodowej	12
B. Ludność bierna zawodowo wg wieku	14
4. Warunki mieszkaniowe ludności miejskiej - charakterystyka zasobów i warunków mieszkaniowych	16
A. Struktura mieszkań	16
B. Przeciętne zagęszczenie izb	17
C. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań przypadająca na 1 osobę	18
5. Wnioski	18
IV. Część tabelaryczna:	
1. Ludność wg wieku i poziomu wykształcenia	20
2. Ludność wg źródła utrzymania w 1988 r.	21
3. Ludność czynna i bierna zawodowo	22
4. Podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych	23

OPRACOWANIE:

Małgorzata Karkowska - st. statystyk
w Oddziale Badań Demograficznych
i Usług Niematerialnych

Alfreda Ostojka - st. statystyk
w Oddziale Badań Demograficznych
i Usług Niematerialnych

I. WSTĘP

Zadaniem niniejszej analizy jest charakterystyka przemian, jakie dokonały się w strukturze zawodowej ludności miejskiej województwa częstochowskiego w latach 1978-1988 oraz przedstawienie czynników, które uwarunkowały ten proces.

Analiza omawia przemiany struktury zawodowej ludności miejskiej na terenie całego województwa częstochowskiego, w przekroju miast, a więc na obszarach o różnym stopniu uprzemysłowienia i różnych stosunkach demograficznych. Terytorialne zróżnicowanie struktury zawodowej ludności miast jest ściśle uzależnione od charakteru gospodarczego poszczególnych obszarów województwa.

Rozwój przemysłu oraz pozostałych działów produkcji materialnej pociągnął za sobą włączenie ludności wiejskiej do pracy w mieście. Nastąpiło to drogą migracji ze wsi do miast. Procesy te oddziaływały coraz silniej na życie społeczne i gospodarcze województwa.

Przy analizie zagadnień przemian zawodowych ludności należy brać pod uwagę cały zespół stosunków społeczno-gospodarczych, które decydują o tych zmianach.

Niniejsza publikacja zawiera informacje z zakresu ludności (struktury ludności wg wieku, płci, wykształcenia, stanu cywilnego) oraz migracji. Przedstawiono również przemiany w źródłach utrzymania ludności miejskiej, aktywność zawodową ludności, a także warunki mieszkaniowe w jakich żyje ludność w miastach.

Tekstową część analityczną uzupełniają szczegółowe tablice przedstawiające podstawowe dane z wyżej wymienionego zakresu tematycznego.

Część analityczna została poprzedzona uwagami dotyczącymi podstawowych stosowanych pojęć metodologicznych.

II. UWAGI METODYCZNE

Analiza niniejsza zawiera podstawowe informacje z zakresu statystyki ludności. Prezentowane dane dotyczące czynnych i biernych zawodowo, warunków mieszkaniowych, a także ludności; pochodzą z wyników Narodowego Spisu Powszechnego z lat 1978 i 1988.

Powszechny Spis Ludności to pełne badanie statystyczne, ustalające stan liczebny i strukturę ludności według określonych cech, w określonym momencie czasu, na określonym terytorium, w drodze indywidualnego uzyskania informacji o wszystkich jednostkach podległych badaniu.

Przy klasyfikowaniu czynnych zawodowo według działów gospodarki narodowej posłużono się powszechnie stosowaną Klasyfikacją Gospodarki Narodowej w wersji obowiązującej od 1 stycznia 1986 r.

Podstawą zaliczania ludności do poszczególnych działów były informacje o nazwie przedsiębiorstwa lub instytucji zatrudniającej daną osobę. Jako zakłady pracy traktowano w spisie także indywidualne gospodarstwa rolne oraz prywatne zakłady rzemieślnicze.

Czynni zawodowo są to osoby wykonujące osobiście pracę przynoszącą zarobek lub dochód bez względu na miejsce i czas trwania pracy.

Bierni zawodowo są to osoby posiadające wyłącznie własne niezarobkowe źródło utrzymania lub pozostające na utrzymaniu innych osób. Do ludności biernej zawodowo zalicza się wszystkie osoby nie zaliczone do ludności czynnej zawodowo, m.in.:

- osoby otrzymujące emeryturę, rentę, alimenty;
- osoby odbywające czynną służbę wojskową, które przedtem nie wykonywały pracy dającej zarobek lub dochód;
- osoby odbywające karę pozbawienia wolności, które poprzednio nie wykonywały pracy dającej zarobek;
- osoby pozostające na utrzymaniu innych osób.

Współczynnik aktywności zawodowej, jest to stosunek liczby ludności czynnej zawodowo w określonej zbiorowości do ogólnej liczby ludności tej zbiorowości wyrażony procentowo.

Migracje ludności są to fakty przemieszczeń ludności, które wynikają ze zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu, dokonują się w ramach granic terytorialnych kraju i polegają na przekroczeniu granicy jednostki administracyjnej lub też wykraczają poza istniejące granice państwa.

W niektórych tablicach pogrupowano osoby w określone przedziały wiekowe. Do ludności w wieku:

- przedprodukcyjnym - zaliczono mężczyzn i kobiety w wieku od 0 do 17 lat,
- produkcyjnym - zaliczono mężczyzn w wieku od 18 do 64 lat i kobiety w wieku od 18 do 59 lat,
- poprodukcyjnym - zaliczono mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Podstawą zaliczania do poziomu wykształcenia było uzyskanie świadectwa ukończenia odpowiedniej szkoły (uzyskanie dyplomu).

III. UWAGI ANALITYCZNE

1. PROCESY DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNE LUDNOŚCI MIEJSKIEJ W LATACH 1978-1988

A. STAN LUDNOŚCI

Podstawową tendencją rozwoju ludności województwa częstochowskiego w latach 1978-1988 był szybki wzrost ludności w miastach przy nieznacznym stosunkowo spadku ludności wiejskiej.

Województwo częstochowskie w końcu 1988 r. liczyło 775,5 tys. mieszkańców, tj. o 4,6% więcej niż przed 10 laty, według spisu 1978 r.. Oznacza to, że średnioroczny przyrost ludności wyniósł 0,46%. W tym samym okresie stan ludności miejskiej wzrósł o 11,7% w porównaniu z 1978 r., a więc przeciętny roczny przyrost wyniósł 1,17%. W konsekwencji udział ludności miejskiej wśród ogółu mieszkańców województwa wzrósł z 48,8% w 1978 r. do 52,2% w 1988 r. Przyrost udziału procentowego ludności miejskiej (3,4%) był niewiele niższy od ogólnokrajowego przyrostu udziału procentowego mieszkańców miast (3,7%).

Najbardziej dynamiczny rozwój ludności miast miał miejsce w latach 1981-1984, kiedy to średnioroczne tempo przyrostu wyniosło 1,18%. W kolejnych latach (1985-1988) tempo to spadło do 0,7%.

Zmiany zachodzące w rozwoju ludności miejskiej w latach 1978-1988 kształtowały się następująco:

LATA	Ludność miejska		Ludność wiejska	
	w tys. osób	udział w ogółem ludności województwa w %	w tys. osób	udział w ogółem ludności województwa w %
1978 ^{a/}	362,3 358,7	48,8 48,4	379,4 382,9	51,2 51,6
1979	365,5	49,0	380,3	51,0
1980	368,6	49,3	379,3	50,7
1981	373,6	49,7	377,6	50,3
1982	378,0	50,1	376,6	49,9
1983	386,0	50,8	373,3	49,2
1984	390,2	51,2	372,6	48,8
1985	394,2	51,4	373,1	48,6
1986	397,4	51,6	372,1	48,4
1987	401,0	52,0	370,4	48,0
1988	404,7	52,2	370,8	47,8

a/ W podziale administracyjnym : w liczniku - z dnia 6 XII 1988 r., w mianowniku z dnia 7 XII 1978 r.

Z przedstawionych danych wynika, że odsetek ludności miast ma stałą tendencję wzrostową kosztem zmniejszającego się udziału mieszkańców wsi. W analizowanym okresie nastąpiły zmiany granic administracyjnych gmin, które w sposób formalny obniżyły stan ludności wiejskiej.

Największym miastem województwa jest Częstochowa. Według danych ostatniego spisu, Częstochowa liczyła 255,5 tys. mieszkańców i skupiała 63,1% ludności miejskiej województwa. Wśród ogółu miast polskich uszeregowanych według liczby ludności zajmowała w 1988 r. 11 miejsce (w 1978 r. - 14 miejsce).

LUDNOSC W MIASTACH

MIASTA	1978	1988	
	w liczbach bezwzględnych		1978 = 100
OGÓŁEM ^{a/}	<u>362264</u> 358754	404668	<u>111,7</u> 112,8
Częstochowa	228266	255466	111,9
Blachownia	9323	9934	106,6
Dobrodzień	4352	4443	102,1
Gorzów Śląski	2744	2690	98,0
Kalety	8421	8856	105,2
Kłobuck	13714	13976	101,9
Konieczpol	6015	6284	104,4
Koziegłowy	2810	2701	96,1
Krzepice	4217	4573	108,4
Lubliniec	21454	25042	116,7
Myszków	27617	32729	118,5
Olesno	9112	9505	104,3
Pajęczno	5871	6874	117,1
Praszka	5888	8372	142,2
Szczekociny	3996	4373	109,4
Woźniki	4386	4531	103,3
Żarki	4078	4319	105,9

a/ W podziale administracyjnym: w liczniku z dnia 6 XII 1988 r., w mianowniku z dnia 7 XII 1978 r.

Największy rzeczywisty przyrost ludności w latach 1978-1988 miał miejsce w Praszce (42,2%), w Myszkowie (18,5%), w Pajęcznie (17,1%), w Lublińcu (16,7%), w Częstochowie (11,9%).

B. STRUKTURA LUDNOSCI WG PŁCI, WIEKU I STANU CYWILNEGO

Napiw ludności do miast spowodował poważne zmiany w strukturze demograficznej ludności miejskiej, te zaś rzutują na kształtowanie się struktury wieku i płci.

LUDNOSC MIEJSKA WG WIEKU I PŁCI

WIEK	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	1978 ^{a/}	1988 ^{b/}	1978 ^{a/}	1988 ^{b/}	1978 ^{a/}	1988 ^{b/}
w tysiącach						
OGÓŁEM	358,7	404,7	172,0	194,2	186,7	210,5
0-4 lat	28,9	29,4	14,8	15,1	14,1	14,3
w tym poniżej 1 roku	5,5	5,0	2,9	2,6	2,6	2,4

a/ W podziale administracyjnym z dnia 7 XII 1978 r. b/ W podziale administracyjnym z dnia 6 XII 1988 r.

LUDNOSC MIEJSKA WG WIEKU I PŁCI (dok.)

WIEK	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	1978 ^{a/}	1988 ^{b/}	1978 ^{a/}	1988 ^{b/}	1978 ^{a/}	1988 ^{b/}
w tysiącach (dok.)						
5-14 lat	49,6	65,7	25,4	33,6	24,2	32,1
15-19 lat	30,4	29,4	15,9	15,0	14,5	14,4
20-29 lat	68,8	55,2	34,2	27,5	34,6	27,7
30-39 lat	47,0	74,1	23,2	36,4	23,8	37,7
40-49 lat	47,3	47,0	22,9	23,0	24,4	24,0
50-59 lat	38,5	44,8	17,3	20,9	21,2	23,9
60 lat i więcej	48,2	59,1	18,3	22,7	29,9	36,4
w odsetkach						
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-4 lat	8,1	7,3	8,6	7,8	7,6	6,8
w tym poniżej 1 roku ..	1,5	1,2	1,7	1,3	1,4	1,1
5-14 lat	13,8	16,2	14,8	17,3	13,0	15,2
15-19 lat	8,5	7,3	9,2	7,7	7,8	6,8
20-29 lat	19,2	13,6	19,9	14,2	18,5	13,2
30-39 lat	13,1	18,3	13,5	18,7	12,7	17,9
40-49 lat	13,2	11,6	13,3	11,8	13,1	11,4
50-59 lat	10,7	11,1	10,1	10,8	11,3	11,4
60 lat i więcej	13,4	14,6	10,6	11,7	16,0	17,3

a/ W podziale administracyjnym z dnia 7 XII 1978 r. b/ W podziale administracyjnym z dnia 6 XII 1988 r.

Znacznie wzrosła liczba ludności w wieku od 30 do 39 lat (o 57,7% w porównaniu z 1978 r.) oraz w wieku od 5 do 14 lat (wzrost o 32,5% w porównaniu z 1978 r.).

Mała liczba ludności w wieku od 20 do 29 lat (spadek o 19,2% w porównaniu z 1978 r.), jak również dzieci poniżej 1 roku życia (spadek o 9,1% w porównaniu z 1978 r.).

Wyniki spisu z 1988 r. wskazują, że ludność miejska województwa częstochowskiego starzeje się. Przejawia się to przede wszystkim we wzroście odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (z 12,0% w 1978 r. do 12,5% w 1988 r.). W minionym dziesięcioleciu nasilenie procesu starzenia się ludności było zdecydowanie większe wśród mieszkańców wsi niż miast, co jest zbliżone z ogólnokrajową tendencją zmian w strukturze ludności. Niepożądane konsekwencje starzenia się ludności łagodzi zjawisko zwiększonej liczby urodzeń w latach 80-tych. W przypadku ludności miejskiej znalazło to wyraz we wzroście udziału grup w wieku przedprodukcyjnym (z 26,8% w 1978 r. do 28,1% w 1988 r.).

STAN I STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI MIEJSKIEJ

GRUPY WIEKU	1978	1988		1978	1988
	w tysiącach		1978 = 100	w odsetkach	
OGÓŁEM	358,7	404,7	112,8	100,0	100,0
Grupa przedprodukcyjna					
od 0-17 lat	96,1	114,0	118,6	26,8	28,1
w tym:					
mężczyźni	49,3	58,4	118,5	28,7	30,1
kobiety	46,8	55,6	118,8	25,0	26,4
Grupa produkcyjna	219,7	240,3	109,4	61,2	59,4
mężczyźni (od 18 do 64 lat)	109,6	121,6	110,9	63,7	62,6
kobiety (od 18 do 59 lat)	110,1	118,7	107,8	59,0	56,4
Grupa poprodukcyjna	42,9	50,4	117,5	12,0	12,5
mężczyźni (65 lat i więcej)	13,1	14,2	108,4	7,6	7,3
kobiety (60 lat i więcej)	29,8	36,2	121,5	16,0	17,2

Z przedstawionych danych wynika, że zmniejszył się udział mieszkańców miast w wieku produkcyjnym. Zmalał udział osób najbardziej mobilnych i aktywnych zawodowo (tzn. w wieku 18-44 lata) z 42,4% w 1978 r. do 41,2% w 1988 r. Udział osób ze starszej grupy wieku produkcyjnego również zmalał z 18,8% do 18,2%. W rezultacie cały potencjał produkcyjny ludności miast wyniósł w 1988 r. 59,4%, a w 1978 r. - 61,2%.

W minionym dziesięcioleciu zwiększyło się obciążenie demograficzne wśród ludności miejskiej (z 63 w 1978 r. do 68 w 1988 r.). Obciążenie demograficzne mierzone jest stosunkiem liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Struktura płci ludności miejskiej województwa częstochowskiego wykazuje w badanym okresie przewagę kobiet w ogólnej liczbie ludności (kobiety stanowią 52% ogółu ludności w miastach). Na 100 mężczyzn zarówno w roku 1978 r. jak i w 1988 przypadało 108 kobiet. Duże zróżnicowanie wskaźnika kobiet przypadających na 100 mężczyzn obserwuje się w poszczególnych grupach wieku. Wyraźna przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn występuje w grupie wieku od 50 do 59 lat oraz 60 lat i więcej. W rocznikach od 0 do 19 lat występuje przewaga liczebna mężczyzn.

Duże nadwyżki starszych kobiet - powyżej 60 lat - w stosunku do analogicznych generacji mężczyzn związane są z wyższą umieralnością mężczyzn.

Przedstawione wyżej deformacje w układzie proporcji płci wśród ludności miejskiej znajdują wyraz w strukturze stanu cywilnego tych kategorii ludności.

LUDNIŚC MIEJSKA W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
WG PŁCI I STANU CYWILNEGO

WYSZCZEGÓLNIENIE	1978	1988	1978	1988
	w tysiącach		w odsetkach	
MĘŻCZYŹNI				
OGÓŁEM	131,8	145,5	100,0	100,0
kawalerowie	36,7	36,4	27,9	25,0

LUDNOSC MIEJSKA W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
WG PŁCI I STANU CYWILNEGO (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	1978	1988	1978	1988
	w tysiącach		w odsetkach	
MĘŻCZYŹNI (dok.)				
żonaci	89,8	101,5	68,1	69,8
wdowcy	3,0	4,3	2,3	2,9
rozwiedzeni	2,3	3,3	1,7	2,3
KOBIECY				
OGÓŁEM	148,4	164,0	100,0	100,0
panny	32,2	30,9	21,7	18,8
zamężne	91,0	102,6	61,3	62,6
wdowy	21,1	24,9	14,2	15,2
rozwiedzione	4,1	5,6	2,8	3,4

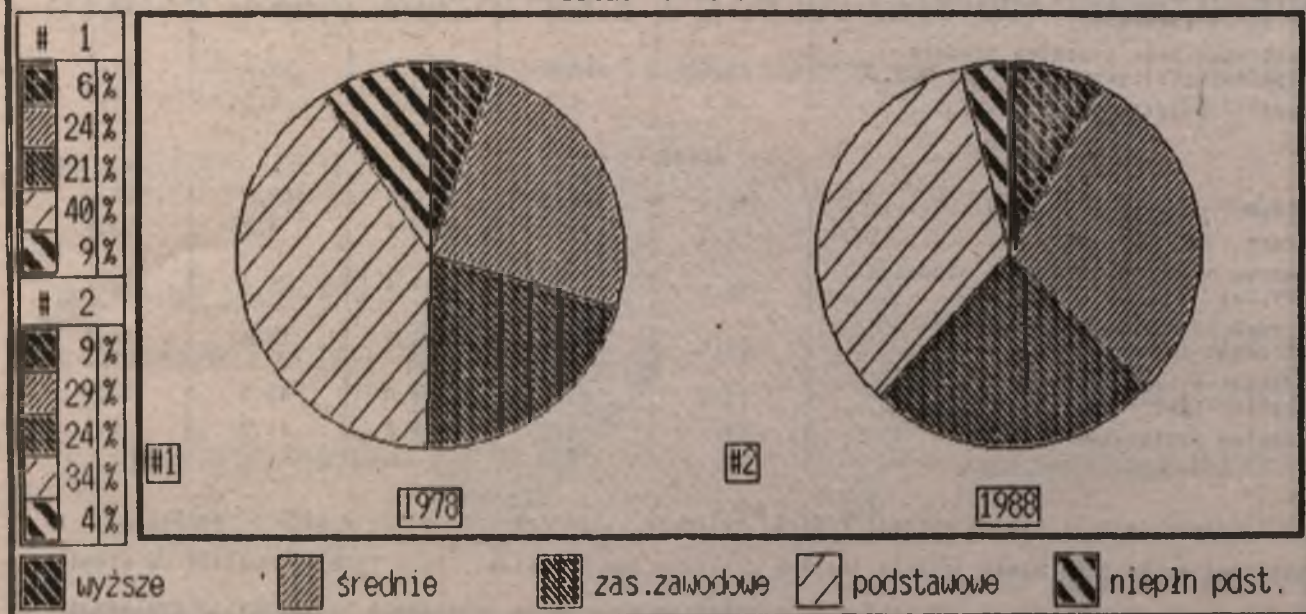
W miastach występuje nadwyżka kawalerów nad pannami. W związku z większą umieralnością mężczyzn większy odsetek ludności miejskiej stanowią wdowy niż wdowcy.

C. LUDNOSC W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Wyniki spisu 1988 r. wykazały wzrost poziomu wykształcenia ludności miejskiej w województwie częstochowskim.

STRUKTURA LUDNOŚCI W/G WYKSZTAŁCENIA

w latach 1978-1988

W 1978 r. 9,4% ludności miejskiej w wieku 15 lat i więcej nie posiadało nawet wykształcenia podstawowego, w 1988 r. osoby takie stanowiły już tylko 4,3%.

Miernikiem przeobrażeń w strukturze wykształcenia ludności miejskiej są zmiany w liczebności osób posiadających wykształcenie ponadpodstawowe. W 1978 r. 50,3% ludności miejskiej posiadało wykształcenie ponadpodstawowe, a w 1988 r. już 61,7%.

Struktura wykształcenia mężczyzn jest korzystniejsza niż kobiet, co wiąże się głównie z tym, że liczniejsza jest grupa kobiet starszej generacji odznaczającej się niskim poziomem wykształcenia. W 1988 r. udział mężczyzn z wykształceniem ponadpodstawowym wyniósł 67,1%, a wśród kobiet 57,0%, bez wykształcenia podstawowego było 3,0% mężczyzn i 5,4% kobiet.

**LUDNOŚĆ MIEJSKA W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
WG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	1978	1988		1978	1988
	w tysiącach		1978=100	w odsetkach	
OGÓŁEM					
Ogółem	280,2	309,5	110,5	100,0	100,0
Wyższe	14,9	25,0	167,8	5,3	8,1
Średnie oraz pomaturalne i niepełne wyższe	67,8	90,4	133,3	24,2	29,2
Zasadnicze zawodowe i niepełne średnie zawodowe	58,4	75,7	129,6	20,8	24,4
Podstawowe oraz niepełne średnie ogólnokształcące	112,8	105,2	93,3	40,3	34,0
Niepełne podstawowe	26,3	13,2	50,2	9,4	4,3
MĘŻCZYŹNI					
Ogółem	131,8	145,5	110,4	100,0	100,0
Wyższe	8,6	12,9	150,0	6,5	8,9
Średnie oraz pomaturalne i niepełne wyższe	28,8	36,8	127,8	21,9	25,3
Zasadnicze zawodowe i niepełne średnie zawodowe	36,8	47,9	130,2	27,9	32,9
Podstawowe oraz niepełne średnie ogólnokształcące	48,5	43,5	89,7	36,8	29,9
Niepełne podstawowe	9,1	4,4	48,4	6,9	3,0
KOBIETY					
Ogółem	148,4	164,0	110,5	100,0	100,0
Wyższe	6,3	12,1	192,1	4,2	7,4
Średnie oraz pomaturalne i niepełne wyższe	39,0	53,6	137,4	26,3	32,7
Zasadnicze zawodowe i niepełne średnie zawodowe	21,6	27,8	128,7	14,6	16,9
Podstawowe oraz niepełne średnie ogólnokształcące	64,3	61,7	96,0	43,3	37,6
Niepełne podstawowe	17,2	8,8	51,2	11,6	5,4

Sytuacja zmienia się na korzyść kobiet. Świadczy o tym fakt, że o ile w 1978 r. mężczyźni z wykształceniem wyższym mieli jeszcze znaczną przewagę nad kobietami, to w 1988 r. różnica ta uległa zmniejszeniu. W 1978 r. na 100 kobiet z wykształceniem wyższym przypadało 137 mężczyzn posiadających wykształcenie wyższe, natomiast w 1988 r. na 100 kobiet przypadało 107 mężczyzn z wykształceniem wyższym.

Kobiety z wykształceniem średnim stanowią większy odsetek niż mężczyźni z tym samym wykształceniem.

D. MIGRACJE LUDNOŚCI MIEJSKIEJ

W latach 1978-1988 odbywało się przemieszczanie ludności tak wewnątrz województwa jak i poza jego granice. O ile ruch wędrowny wewnątrz województwa zmieniał tylko liczebność i strukturę ludności w podziale na miasto i wieś, z korzyścią dla miasta, to odpływ poza województwo był najczęściej bezpowrotny i stanowił stratę bezwzględną.

Na obszarze miast województwa częstochowskiego w latach 1978-1988 mieliśmy do czynienia z systematyczną przewagą napływu nad odpływem ludności. W napływie ludności więcej niż połowę (50,5%) stanowiły kobiety. Pozytywne procesy demograficzne zachodzące wśród ludności miejskiej sprzyjają rozwojowi miast województwa.

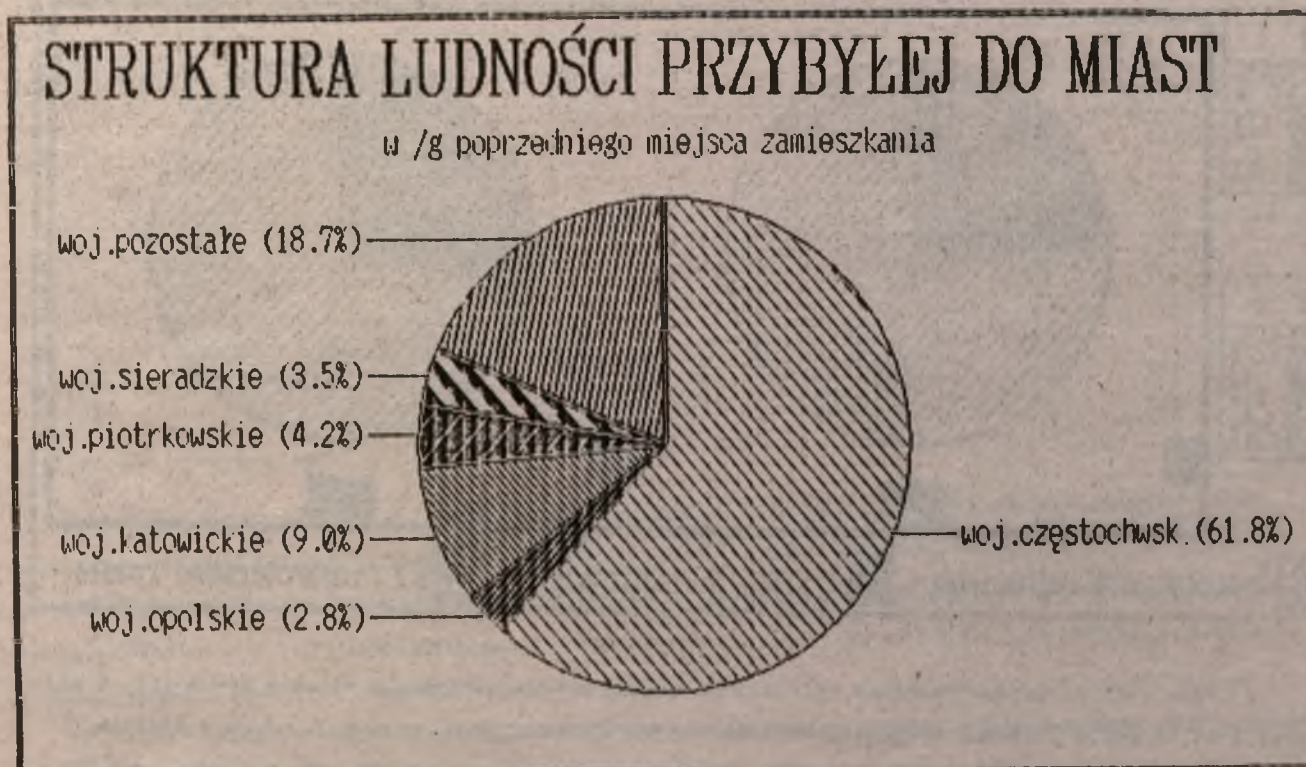
LUDNOŚĆ PRZYBYŁA DO MIAST W LATACH 1978-1988

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Zamieszkała od urodzenia		Przybyła do miejsca aktualnego zamieszkania		
		w tys.	w % ogółu	razem	z miast	ze wsi
OGÓŁEM	404,7	261,0	64,5	45,9	19,6	26,3
Mężczyźni	194,2	127,1	65,4	22,7	10,0	12,7
Kobiety	210,5	133,9	63,6	23,2	9,6	13,6

Na przestrzeni badanego dziesięciolecia do miast przybyło prawie 46 tysięcy osób, z czego 57,3% ze wsi.

Do miast migruje ludność nie tylko z województwa częstochowskiego ale także ludność z poza naszego województwa.

Strukturę ludności przybyłej z terenu innych województw przedstawia poniższy wykres:

Najwięcej ludności przybyło z terenu województwa katowickiego - 4130 osób. Z zagranicy przybyły 62 osoby.

Największą grupę wśród migrujących do miast stanowiły kobiety zamężne i mężczyźni żonaci w grupie wieku od 30 do 44 lat.

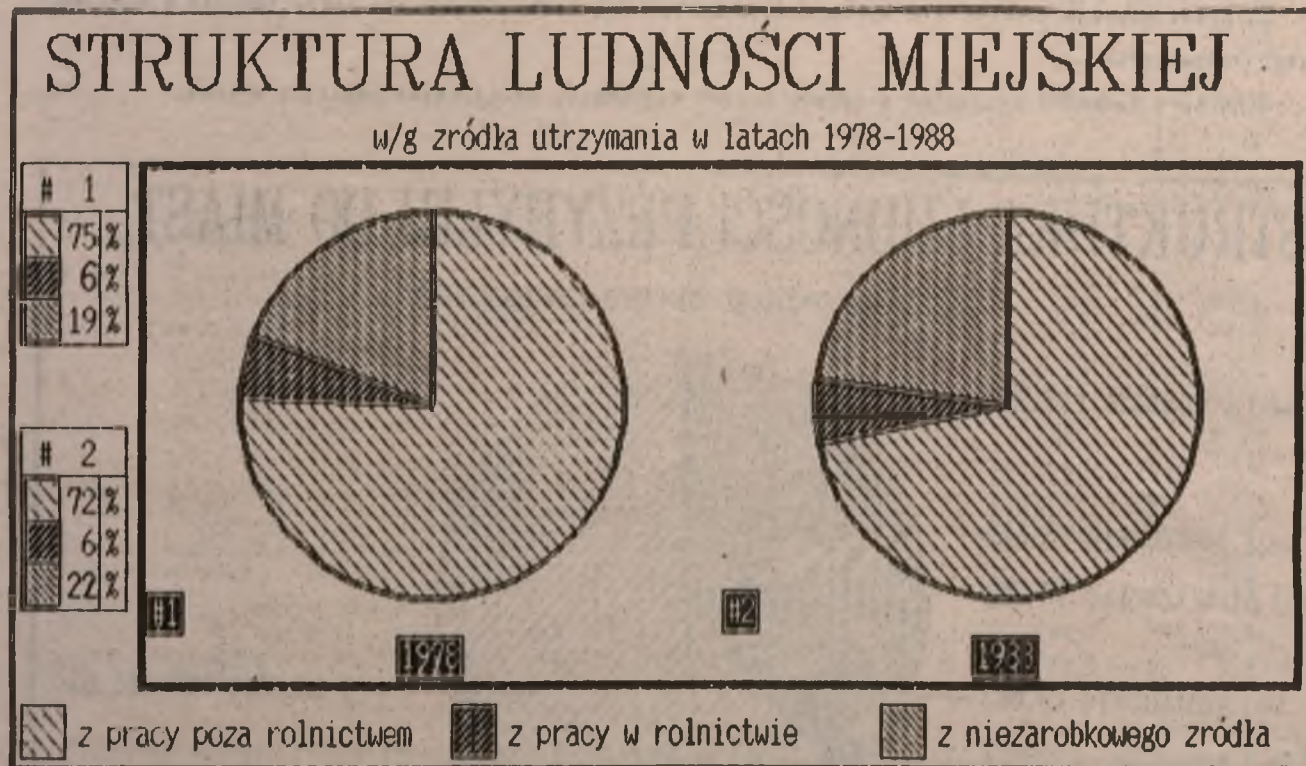
Miernikiem migracji ludności miejskiej jest saldo migracji jako syntetyczna wielkość wynikająca z sum i różnic odpływów i napływów ludności. Na przestrzeni lat 1978-1988 saldo migracji w miastach wynosiło 9888. Czynnikiem wpływającym na wzrost ludności miejskiej był również przyrost naturalny. Przemiany ludnościowe miast związane są z postępującym rozwojem ośrodków przemysłowych.

2. PRZEMIANY W ŹRÓDŁACH UTRZYMANIA LUDNOŚCI MIEJSKIEJ

Dotychczasowa analiza wzrostu i przemieszczeń ludności miejskiej pośrednio wskazuje na zmiany dokonujące się w strukturze zawodowej ludności miejskiej. Szczególną rolę w tym procesie odegrały rozwijające się ośrodki przemysłowe. Ośrodki te wchłaniały łatwo dostępne, znajdujące się w ich pobliżu nadwyżki siły roboczej z okolicznych wsi.

A. STRUKTURA LUDNOŚCI WG ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA

Analizę źródeł utrzymania ludności należy rozpocząć od jej podziału na posiadających własne źródła utrzymania (własne dochody z pracy osobiście wykonywanej lub z posiadanego niezarobkowego źródła: emerytury, renty, zasiłku wychowawczego itp.) i na utrzymywanych członków rodziny.

W końcu 1988 r. ludność miejska posiadająca własne źródła utrzymania liczyła 260,4 tys. i stanowiła 64,3% ogółu ludności miejskiej województwa częstochowskiego. Pozostałe osoby w liczbie 144,3 tys. były utrzymywane przez członków rodziny. Oznacza to, że na 100 osób posiadających wła-

sne źródło utrzymania przypadało przeciętnie 55 osób utrzymywanych (w całym województwie - 52 osoby utrzymywane). Z ekonomicznego punktu widzenia są to relacje bardziej korzystne niż w 1978 r., kiedy to udział osób posiadających własne dochody był niższy i wynosił 63,1% i tym samym obciążenie tych osób przez osoby utrzymywane było większe, w 1978 r. na 100 osób utrzymujących przypadało 59 osób utrzymywanych.

Zmiany ilościowe i jakościowe w zbiorowości osób posiadających własne źródła utrzymania ilustruje poniższa tabela:

LUDNOŚĆ POSIADAJĄCA WŁASNE ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Utrzymujący się głównie		
		z pracy		z niezarobkowego źródła
		poza rolnictwem	w rolnictwie	
Ogółem ^{a/} 1978	358,7	270,7	18,8	69,2
..... 1988	404,7	290,0	22,8	91,9
..... 1978=100	112,8	107,1	121,3	132,8
Na 100 osób posiadających własne źródła utrzymania przypadało utrzymywanych ... 1978	59	70	63	24
..... 1988	55	72	80	16

a/ łącznie z osobymi utrzymywanymi.

W latach 1978-1988 nastąpił znaczny wzrost liczebności osób utrzymujących się głównie z posiadania niezarobkowego źródła utrzymania. Jest on następstwem wielu czynników, w tym zjawiska starzenia się ludności, korzystniejszego systemu świadczeń społecznych stworzonego na początku lat 80-tych, w wyniku którego wiele osób przeszło na wcześniejsze emerytury oraz płatne urlopy wychowawcze.

Zmiany te przedstawia tablica:

LUDNOŚĆ UTRZYMUJĄCA SIĘ GŁÓWNIE Z NIEZAROBKOWEGO ŹRÓDŁA^{a/}

WYSZCZEGÓLNIENIE	1978	1988	
	w liczbach bezwzględnych		1978=100
Ogółem	55547	79075	142,4
w tym:			
emerytury	23262	40481	174,0
renty inwalidzkie	21104	25431	120,5
renty rodzinne	6168	6764	109,7
domy opieki	2490	540	21,7
zasiłek opieki społecznej	468	358	76,5
stypendium (płaca ucznia)	772	1863	241,3
zakony	232	715	308,2

a/ Bez osób utrzymywanych.

Duży wzrost liczebności osób z głównym niezarobkowym źródłem dochodów dokonał się w znacznym stopniu kosztem zmniejszenia się populacji osób utrzymujących się głównie z pracy. Jednocześnie wzrósł odsetek ludności utrzymującej się z niezarobkowego źródła a pracujących dodatkowo (z 7,6% w 1978 r. do 12,2% w 1988 r.). W 1988 r. 12,6% emerytów pracowało dodatkowo i aż 13,7% osób posiadających rentę inwalidzką, podczas gdy w 1978 r. 7,1% emerytów i 12,2% inwalidów utrzymywało się dodatkowo z pracy.

Naturalną konsekwencją wzrostu liczby ludności utrzymującej się z niezarobkowego źródła jest spadek współczynnika aktywności zawodowej ludności w latach 1978-1988.

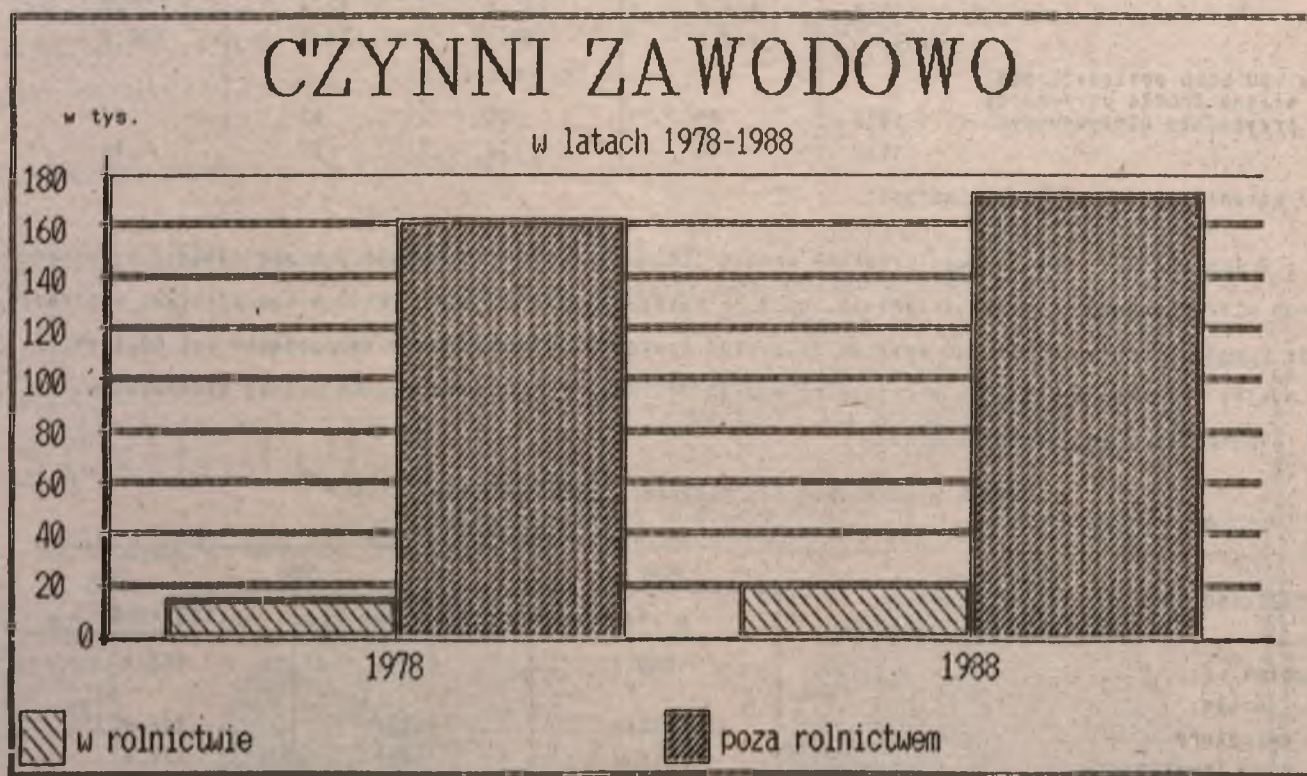
3. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA LUDNOŚCI

Zmiany w poziomie aktywności zawodowej (rozumianej jako stosunek czynnych zawodowo do ludności ogółem) oraz w stanie i strukturze ludności w wieku produkcyjnym są podstawą do określenia aktualnej i perspektywicznej wielkości zasobów pracy. W latach 1978-1988 na skutek oddziaływania wielu uwarunkowań społeczno-ekonomicznych poziom aktywności zawodowej ludności miejskiej obniżył się.

A. CZYNNI ZAWODOWO WG DZIAŁÓW GOSPODARKI NARODOWEJ

Przy ocenie struktury społeczno-zawodowej ludności miejskiej istotną rolę odgrywa liczba czynnych zawodowo.

W latach 1978-1988 liczba ludności miejskiej czynnej zawodowo wzrosła o 16,1 tys. osób (tzn. o 9,2 %), tymczasem ogólny przyrost liczby ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 20,6 tys. osób (tzn. o 9,4 %)

Przyrost liczby mężczyzn w wieku produkcyjnym był wyższy niż kobiet, dlatego też na zwiększenie się liczebności czynnych zawodowo w grupie wieku produkcyjnego (o 13,9 tys., tj. o 8,3 %) większy wpływ mieli mężczyźni (o 7,7 tys., tj. o 8,4 %)

Wśród mężczyzn w wieku produkcyjnym współczynnik aktywności zawodowej obniżył się w latach 1978-1988 z 84,3 % do 82,2 %, natomiast wśród kobiet wzrósł z 69,2 % do 69,5 %.

Strukturę ludności zawodowo czynnej według działów gospodarki narodowej przedstawia poniższa tabela.

LUDNOŚĆ CZYNNA ZAWODOWO W LATACH 1978 - 1988

DZIAŁY GOSPODARKI NARODOWEJ	Ludność czynna zawodowo			Wskaźnik struktury	
	1978	1988		1978	1988
	w liczbach bezwzględnych		1978=100	ogółem = 100	
OGÓŁEM	174867	190938	109,2	100,0	100,0
Przemysł	84901	79874	94,1	48,5	41,8
Budownictwo	17105	16687	97,6	9,8	8,7
Leśnictwo	546	622	113,9	0,3	0,3
Rolnictwo	13972	19373	138,7	8,0	10,1
Transport	9058	9975	110,1	5,2	5,2
Łączność	1385	1581	114,2	0,8	0,8
Handel	14268	17550	123,0	8,2	9,2
Pozostałe gałęzie produkcji materialnej	449	1041	231,8	0,3	0,6
Gospodarka komunalna	5256	5674	108,0	3,0	3,0
Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	1445	2314	160,1	0,8	1,2
Nauka i rozwój techniki	203	138	68,0	0,1	0,1
Oświata i wychowanie	8967	12571	140,2	5,1	6,6
Kultura i sztuka	1012	1165	115,1	0,6	0,6
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	7076	10983	155,2	4,0	5,8
Turystyka i wypoczynek	628	1357	216,1	0,4	0,7
Pozostałe działy	8596	10033	116,7	4,9	5,3

W latach 1978-1988 nastąpił wzrost ludności miejskiej pracującej w rolnictwie (z 8,0 % do 10,1%) w handlu (z 8,2 % do 9,2%), w pozostałych gałęziach produkcji materialnej (z 0,3 % do 0,6 %), w gospodarce mieszkaniowej oraz niematerialnych usługach komunalnych (z 0,8 % do 1,2 %), w oświacie i wychowaniu (z 5,1 % do 6,6 %), w ochronie zdrowia i opiece społecznej (z 4,0 % do 5,8 %), w kulturze fizycznej i turystyce (z 0,4 % do 0,7 %). Na niezmiennym poziomie utrzymuje się liczba czynnych zawodowo w takich działach jak: łączność, gospodarka komunalna, nauka i rozwój techniki, kultura i sztuka. Niestety spadł odsetek ludności pracującej w przemyśle z 48,5 % do 41,8 % oraz pracującej w budownictwie z 9,8 % do 8,7 %. Z danych wynika, że w 1978 roku 68,8 % czynnych zawodowo pracowało w gospodarce uspołecznionej a w 1988 r. odsetek ten wyniósł 84,2 %. Ludność czynna zawodowo stanowiła w 1978 r. 48,7 % ludności w miastach, a w 1988 r. 47,2 %.

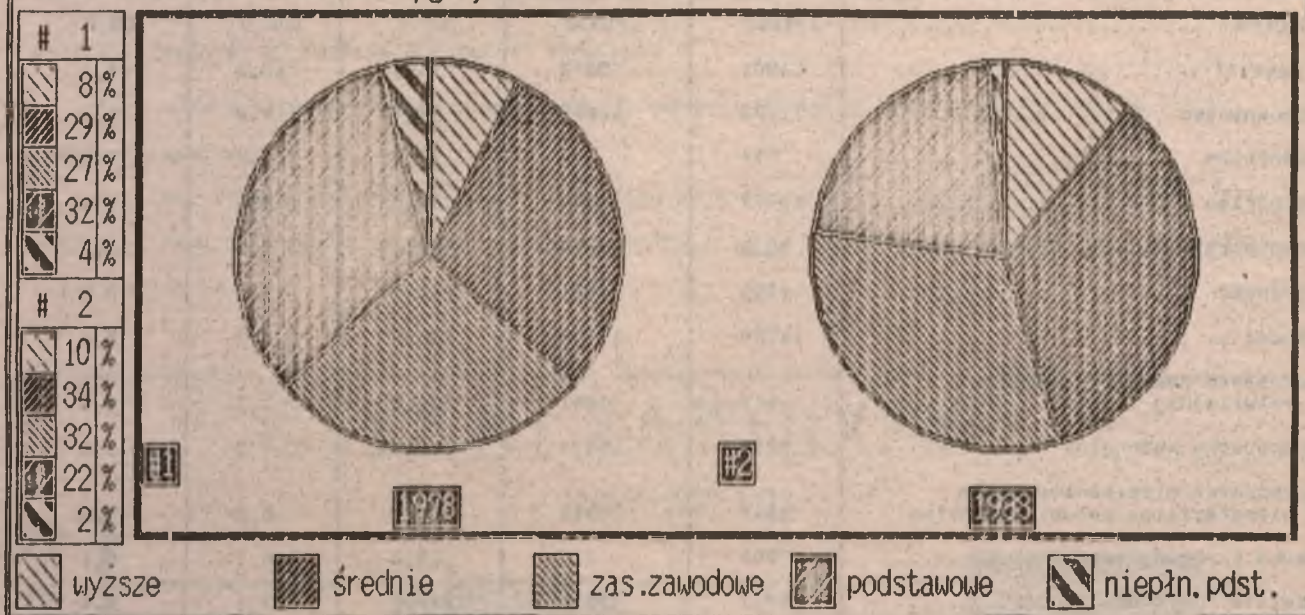
Ważnym elementem w analizie czynnych zawodowo jest poziom wykształcenia.

Rośnie liczba czynnych zawodowo z wykształceniem wyższym nauczycielskim (wzrost o 135,2%), wyższym humanistycznym (wzrost o 79,4 %), wyższym rolniczym (wzrost o 63,4 %).

Duży wzrost zawodowo czynnych w 1988 r. z wyższym wykształceniem (o 59,5 %) w porównaniu z 1978 r. spowodował korzystne zmiany w strukturze czynnych zawodowo według wykształcenia.

STRUKTURA CZYNNYCH ZAWODOWO

w/g wykształcenia w latach 1978-1988

Wzrost czynnych zawodowo z wykształceniem wyższym i średnim oraz spadek liczby ludności z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym nie oznacza jednak równomiernego rozmieszczenia kadr w poszczególnych działach gospodarki narodowej.

Największy udział czynnych zawodowo z wykształceniem wyższym odnotowano w oświacie i wychowaniu (w 1988 r. - 52,5 % ogółu czynnych w oświacie przy 40,7 % w 1978 r.), w nauce i rozwoju techniki (w 1988 r. - 37,7 % , w 1978 r. - 36,5%), w kulturze i sztuce (w 1988 r. - 24,4% a w 1978 r. - 22,7%)

Najmniejszy udział czynnych zawodowo z wykształceniem wyższym odnotowano w działach: transport i łączność, rolnictwo, gospodarka komunalna, handel.

Najwyższy odsetek zawodowo czynnych z wykształceniem podstawowym wystąpił w rolnictwie (47,9% w 1988r. a 62,6% w 1978 r.) a najmniejszy w nauce i rozwoju techniki (5,8% w 1988 r., 8,9% w 1978 r.)

B. LUDNOŚĆ BIERNA ZAWODOWO WEDŁUG WIEKU.

Źródłem danych dotyczących ludności nie tylko czynnej zawodowo ale i biernej są spisy powszechne. Według spisu powszechnego w 1978 roku liczba ludności biernej zawodowo stanowiła w miastach 51,3 % a w 1988 r. - 52,8 %. Ogólna liczba biernych zawodowo w wieku produkcyjnym w 1988 r. wyniosła 57827 osób i wzrosła w porównaniu z 1978 r. o 13,0 %.

Głównymi przyczynami nieaktywności zawodowej są posiadane renty i emerytury, wychowanie dzieci, nauka w szkole, brak odpowiedniej pracy. Bierni zawodowo w wieku produkcyjnym w mieście stanowili w 1988 r. 27,1 % (w 1978 r. - 27,8 %).

LUDNOŚĆ BIERNĄ ZAWODOWO WEDŁUG WIEKU

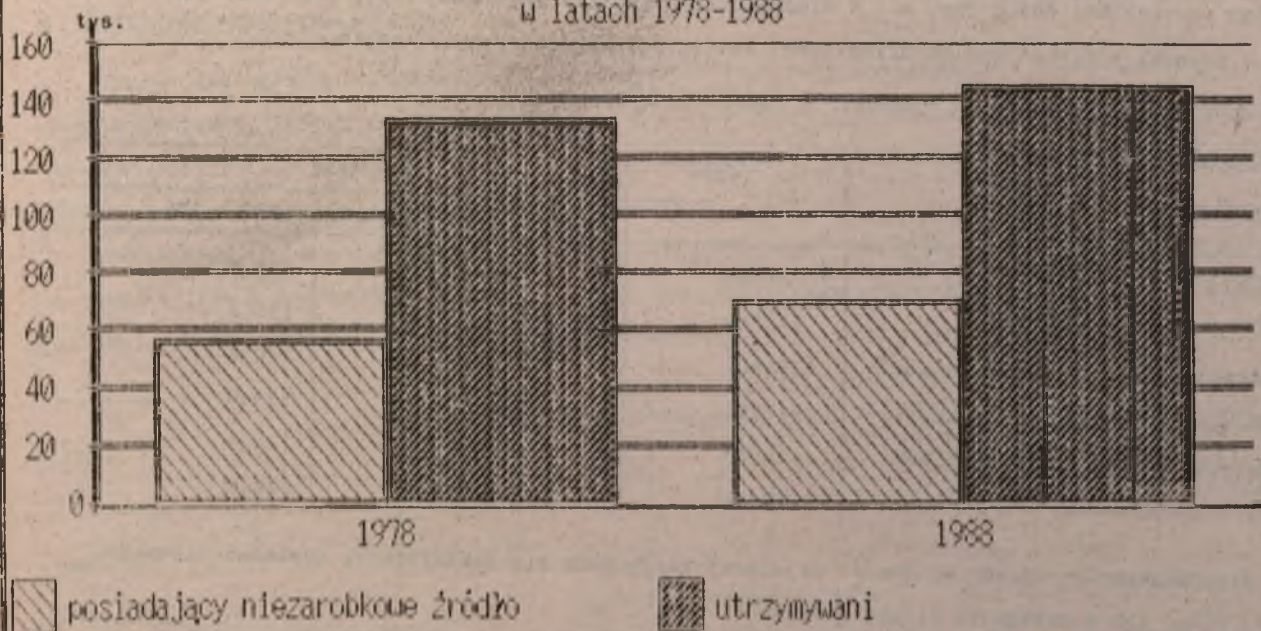
WIEK	1978		1988		
	bierni zawodo- wo w liczbach bezwzględnych	współczynnik aktywności zawodowej	bierni zawodowo		współczynnik aktywności
			w liczbach bezwzględnych	1978=100	
OGÓŁEM	183887	48,7	213730	116,2	47,2
0 - 14 lat	78356	-	95168	121,5	-
15- 19	23693	22,1	24779	104,6	15,8
20- 29	15004	78,2	14334	95,5	74,0
30- 39	6039	87,1	9595	158,9	87,1
40- 49	7545	84,1	6221	82,5	86,9
50- 59	12974	66,2	16442	126,7	63,3
60 lat i więcej	40276	16,8	47191	117,2	19,8
w wieku przedprodukcyjnym .	95275	0,8	113656	119,3	0,2
w wieku produkcyjnym ..	51154	76,7	57827	113,0	75,9
w wieku poprodukcyjnym	37458	12,8	42247	112,8	16,2

Największy odsetek biernych zawodowo stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym (w 1978 r. - 51,8%, w 1988 r. - 53,2 %). Ludność bierna zawodowo w wieku poprodukcyjnym stanowiła w 1978 r. - 20,4 % a w 1988 r. - 19,8 % ogółu ludności biernej.

Biernych zawodowo według źródła utrzymania przedstawia poniższy wykres.

BIERNI ZAWODOWO

w latach 1978-1988

Wzrost liczby biernych zawodowo wiąże się ze spadkiem aktywności zawodowej, szczególnie w niemobilnej grupie wieku produkcyjnego. Znajduje to swoje uzasadnienie w dość dużym wzroście grupy emerytów i rencistów.

Pewien obraz aktywności zawodowej w latach 1978 - 1988 ludności miast dają przytoczone niżej wskaźniki:

- na 100 czynnych zawodowo przypadło biernych zawodowo w 1978 r. - 105, a w 1988 r. - 112.

Aktywność zawodowa mężczyzn jest nadal wyższa niż kobiet. Przyczyną spadku aktywności zawodowej kobiet jest zjawisko okresowej dezaktywacji związanej z podejmowaniem urlopów wychowawczych. Skutkiem tego zjawiska jest odnotowanie niższych niż w 1978 roku współczynników aktywności zawodowej kobiet w wieku najwyższej płodności tj. 20 - 34 lata.

W wyższych przedziałach wiekowych zaznacza się ponowny wzrost aktywności zawodowej kobiet. Wiąże się to z faktem, że po wykorzystaniu urlopu wychowawczego niemal wszystkie kobiety wracały do pracy. W ostatnich latach motywującym czynnikiem była też postępująca inflacja.

W 1988 r. wystąpił wzrost aktywności zawodowej kobiet w wieku poprodukcyjnym (z 10,5% do 14,2%) i mniejszy wzrost aktywności mężczyzn (z 18,1% do 21,3%).

Największy wzrost aktywności zawodowej ludności miast występuje w przedziale wiekowym 40-49 lat (współczynnik wynosi w 1988 r. 86,9 %). W tym też przedziale wiekowym spadła liczba biernych zawodowo w porównaniu z 1978 r. o 17,5 %.

4. WARUNKI MIESZKANIOWE LUDNOŚCI MIEJSKIEJ

Zmiany społeczno-demograficzne ludności a więc ruch naturalny, migracje oraz zmiany w składzie gospodarstw domowych miały niewątpliwie wpływ na kształtowanie się sytuacji mieszkaniowej ludności w poszczególnych miastach.

A. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW I WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH, STRUKTURA MIESZKAŃ.

W 1988 roku na terenie miast województwa częstochowskiego znajdowało się 126,5 tys. mieszkań o ogólnej powierzchni 406,7 tys. m². W mieszkaniach tych zamieszkiwało 395,3 tys. ludności. Zasoby i warunki mieszkaniowe na przestrzeni lat 1978-1988 przedstawia tabela.

ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE	1978	1988	
		w liczbach bezwzględnych	1978 = 100
Mieszkania	105960	126506	119,4
Izby	311316	406679	130,6
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	5231869	7022390	134,2
Ludność w mieszkaniach	347015	395275	113,9
Gospodarstwa domowe w mieszkaniach .	120073	139305	116,0
Rodziny w mieszkaniach	98631	112956	114,5

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej zwiększyła się powierzchnia użytkowa mieszkań, później ilość izb a następnie liczba mieszkań.

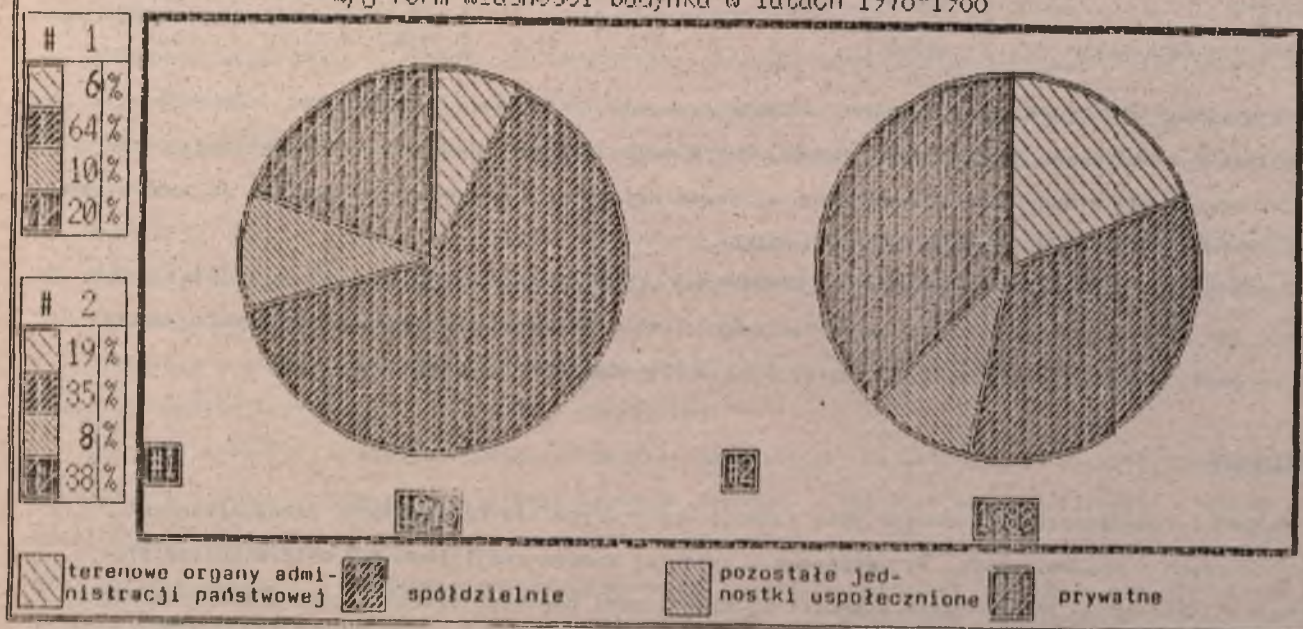
Liczba mieszkań w miastach wzrosła o 19,4 % przy mniejszym wzroście ludności zamieszkującej te mieszkania (wzrost o 13,9 %). Nie we wszystkich miastach nastąpiło zwiększenie liczby mieszkań. W niektórych miastach łączono mieszkania z dwóch samodzielnych tworząc jedno.

Znaczna liczba mieszkań w miastach znajduje się w budynkach należących do spółdzielni mieszkaniowych (35 %) oraz terenowych organów administracji państwowej (19 %).

Zasoby spółdzielni mieszkaniowych pochodzą w 76 % z okresu po 1970 r. przy czym aż 42 % z lat 1978-1988. Natomiast aż 27 % zasobów mieszkaniowych będących własnością terenowych organów administracji państwowej mieści się w budynkach wzniesionych przed 1945 r.

STRUKTURA MIESZKAŃ

w/g form własności budynku w latach 1978-1988

B. PRZECIĘTNE ZAGĘSZCZENIE IZB

Struktura zasobów mieszkaniowych pod względem liczby izb wchodzących w skład mieszkania uległa poprawie. Zaznaczył się wzrost liczby mieszkań 3-izbowych (wzrost o 21,5 %), 4 izbowych (wzrost o 48,2 %), 5 i więcej izbowych (wzrost o 80,8 %) w porównaniu z 1978 r. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu w 1978 r. wynosiła 2,94 a w 1988 r. 3,21.

Następstwem korzystnych zmian w strukturze zasobów mieszkaniowych jest spadek udziału ludności w mieszkaniach o zaludnieniu powyżej 1,49 osób na izbę i jego wzrost w mieszkaniach o mniejszym zaludnieniu izb. Sytuację tę przedstawia tabela:

LATA	Ludność w mieszkaniach o liczbie osób przypadających na 1 izbę						
	poniżej 0,50	0,50-0,99	1,00	1,01-1,49	1,50-1,99	2,00-2,99	3,00 i więcej
1978	1,5	16,6	25,3	21,0	15,6	14,7	5,3
1988	2,9	24,3	27,4	21,2	12,3	9,6	2,3

C. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ PRZYPADAJĄCA NA OSOBĘ.

Wzrostom liczby izb w mieszkaniu w latach 1978-1988 towarzyszyło zwiększenie powierzchni mieszkania liczonej w m² powierzchni użytkowej. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła w miastach województwa częstochowskiego z 49 m² do 56 m². W 12% mieszkań w miastach przypada na osobę do 10 m² powierzchni użytkowej. W tak zagęszczonych mieszkaniach zamieszkuje 18% ludności miejskiej. Mieszkania, w których na 1 osobę przypada 20 m² i więcej stanowią 39% ogółu mieszkań w miastach.

Strukturę mieszkań i ludności według powierzchni użytkowej na 1 osobę przedstawia tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mieszkania o powierzchni użytkowej na 1 osobę					
		5 i mniej	5,1-7,0	7,1-10,0	10,1-15,0	15,1-20,0	20,1 i więcej
Mieszkania	100,0	0,6	2,0	9,7	25,0	23,3	39,4
Ludność w mieszkaniach ...	100,0	0,9	3,3	14,3	31,6	23,2	26,7

W miastach 40% mieszkań, w których na osobę przypada 5 m² i mniej powierzchni użytkowej, znajduje się w budynkach stanowiących własność terenowych organów administracji państwowej i zakładów pracy, 58% w budynkach stanowiących własność prywatną. W budynkach należących do spółdzielni mieszkaniowych znajduje się w tej grupie tylko 2% mieszkań.

Natomiast wśród mieszkań miejskich, w których na osobę przypadało od 10,1 m² do 20,0 m² powierzchni, dominują zasoby spółdzielni mieszkaniowych (44%). Najmniej zagęszczone mieszkania, w których na osobę przypadało ponad 20 m² powierzchni w 52% stanowiły własność prywatną.

5. WNIOSKI

Rozwój i rozmieszczenie ludności jest funkcją wielu czynników społecznych, demograficznych, przyrodniczych i ekonomicznych. Na obszarach o wysokiej koncentracji ludności silnie uprzemysłowionych i zurbanizowanych przyrost ludności na przestrzeni badanego dziesięciolecia był znacznie większy niż w miastach słabiej uprzemysłowionych. Rozwój miast i przyrost ludności miejskiej przebiegał nierównomiernie w poszczególnych latach analizowanego okresu, wraz ze zmieniającymi się czynnikami demograficznymi i gospodarczymi. Na skutek kryzysu lat osiemdziesiątych maleje napływ ludności ze wsi do miast.

Od 1980 roku zaczęły wchodzić w grę podejmowanie decyzji o wyborze zawodu i zakładaniu rodziny mniej liczne roczniki, co również ograniczyło przyływ ludności do miast. Na kształtowanie się liczby ludności miast wpływ miały przede wszystkim: przyrost naturalny i migracje wewnętrzne.

Ukształtowana struktura wieku i płci ludności miejskiej jest efektem złożonych procesów demograficznych i społeczno-gospodarczych. Wpływ na nie miały migracje związane z uprzemysłowieniem województwa, tendencje ruchu naturalnego ludności, sytuacja mieszkaniowa, warunki życia i zamożność społeczeństwa.

Ze społecznego punktu widzenia, największe znaczenie posiada struktura ludności w wieku: przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym. Jak wskazują wyniki spisu, ludność w miastach starzeje się, choć w mniejszym stopniu niż ludność wiejska.

W miastach województwa częstochowskiego na przestrzeni lat 1978-1988 zaznaczył się znaczny ogólny spadek udziału procentowego grupy osób w wieku produkcyjnym, a szczególnie w najbardziej mobilnym przedziale wiekowym (18-44 lata).

O ekonomicznych skutkach zmian w strukturze wieku ludności świadczy ilość osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. I tak w badanym okresie obciążenie to wzrosło z 63 w 1978 r. do 68 w 1988 r. wśród ludności miejskiej. Wśród mieszkańców miast przeważa liczebna kobiet pojawia się już w grupie wieku (25 - 29 lat) i utrzymuje się do późnej starości. Duże nadwyżki starszych kobiet związane są z wyższą umieralnością mężczyzn.

Zmiany w strukturze wieku ludności pociągają za sobą określone konsekwencje ekonomiczne, wpływają one bowiem na stan i strukturę ludności aktywnej i biernej zawodowo.

Zmiany w poziomie aktywności zawodowej oraz stanie i strukturze ludności w wieku produkcyjnym są punktem wyjścia do określonej aktualnej i perspektywicznej wielkości zasobów pracy. W badanym dziesięcioleciu na skutek oddziaływania wielu uwarunkowań społeczno-ekonomicznych poziom aktywności obniżył się. Niewątpliwy wpływ na stopień aktywności ma nasilony w latach 1978-1988 proces przechodzenia na wcześniejszą emeryturę i rentę a także okresowa dezaktywacja kobiet związana z podejmowaniem urlopów wychowawczych.

Istotnym zagadnieniem z punktu widzenia bilansu zasobów pracy w miastach jest wtórna aktywizacja emerytów i rencistów. Stwarzane w badanym dziesięcioleciu zachęty ekonomiczne w postaci podwyższania pułapu zarobków bez zawieszenia świadczeń emerytalno-rentowych nie przyniosły jednak dużych zmian.

Analizując źródła utrzymania ludności w miastach na przestrzeni lat 1978-1988 należy stwierdzić, że 44,8% ludności utrzymywało się z pracy, 19,5% z niezarobkowego źródła utrzymania, pozostałe 35,7% ludności to osoby będące na utrzymaniu..

Struktura czynnych zawodowo według działów gospodarki narodowej jest istotnym miernikiem rozwoju funkcji gospodarczych określonego terytorium.

W latach 1978-1988 w miastach województwa częstochowskiego nastąpił spadek czynnych zawodowo w przemyśle i budownictwie. Wzrosła liczba czynnych zawodowo w działach niematerialnych, w gospodarce mieszkaniowej, w oświacie i wychowaniu, w ochronie zdrowia, w kulturze fizycznej i turystyce. Wraz ze zmieniającą się strukturą społeczno-zawodową ludności w miastach zmieniają się jej warunki życia a zwłaszcza mieszkaniowe.. W badanym okresie ulegają poprawie podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych, chociaż nie zaspakajają w pełni potrzeb istniejących w tym zakresie.

Przy analizie zagadnień przemian zawodowych ludności należy brać pod uwagę cały zespół stosunków społeczno-gospodarczych, które decydują o tych zmianach.

Pogarszająca się sytuacja ekonomiczna kraju w latach osiemdziesiątych i związane z nią zmiany struktury zawodowej ludności wywarły wpływ na obecny stan społeczno-gospodarczy miast województwa częstochowskiego.

Zaostrzenie warunków ekonomiczno-finansowych i wzrost kosztów utrzymania zakładów, zmniejszony popyt na towary i usługi jest przyczyną rezygnacji oraz czasowego zawieszenia działalności gospodarczej szeregu zakładów pracy. Następują grupowe zwolnienia, rośnie liczba osób pozostających bez pracy. Występuje zjawisko pogłębiającego się bezrobocia.

Próba przełamania starych struktur gospodarczych jest obowiązująca od 1 I 1989r. ustawa o działalności gospodarczej. Ma ona na celu wyzwolenie prywatnej i społecznej przedsiębiorczości. Tworzeniu gospodarki rynkowej sprzyjają nowe stosunki własnościowe. Rozwój sektora prywatnego w zakresie działalności produkcyjnej, handlowej i usługowej w miastach województwa częstochowskiego ma charakter stały i nieodwracalny.

IV. CZĘŚĆ TABELARYCZNA

TABL.1 LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			1988							
	1978	1988		w wieku			w wieku 15 lat i więcej wg poziomu wykształcenia				
	w liczbach bezwzględnych	1978=100	przed-produkcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	razem w liczbach bezwzględnych	w tym				
			w odsetkach				wyższe	średnie	zasadnicze zawodowe		
									w odsetkach		
OGÓŁEM MIASTA ^{a/}	362264 358754	404668	111,7 112,8	28,2	59,4	12,4	309500	8,1	29,2	24,5	
Częstochowa.....	228266	255466	111,9	27,0	60,1	12,9	198360	9,6	30,9	23,2	
Blachownia.....	9323	9934	106,6	26,3	59,3	14,4	7710	5,3	24,7	24,1	
Dobrodzień.....	4352	4443	102,1	28,6	60,4	11,0	3417	4,2	21,8	33,2	
Gorzów Śląski.....	2744	2690	98,0	30,5	57,7	11,8	2002	3,0	20,3	27,0	
Kalety.....	8421	8856	105,2	29,2	58,5	12,3	6689	2,8	21,7	33,7	
Kłobuck.....	13714	13976	101,9	29,1	60,2	10,7	10716	4,8	27,5	25,8	
Koniecpol.....	6015	6284	104,5	29,1	56,8	14,1	4698	4,8	26,0	21,3	
Koziegłowy.....	2810	2701	96,1	23,6	56,7	19,7	2152	4,0	19,8	21,7	
Krzepice.....	4217	4573	108,4	30,5	54,6	14,9	3439	4,2	22,3	27,0	
Lubliniec.....	21454	25042	116,7	31,1	58,1	10,8	18224	7,2	30,1	28,8	
Myszków.....	27617	32729	118,5	28,8	59,5	11,7	24743	5,5	25,9	25,8	
Olesno.....	9112	9505	104,3	29,8	60,3	9,9	7197	7,5	27,2	26,0	
Pajęczno.....	5871	6874	117,1	35,6	55,9	8,5	4783	5,2	30,1	24,1	
Praszka.....	5888	8372	142,2	38,6	53,8	7,6	5563	6,6	31,8	28,3	
Szczekociny.....	3996	4373	109,4	32,2	54,3	13,5	3153	5,8	26,4	20,8	
Woźniki.....	4306	4531	105,3	29,6	57,8	13,4	3377	2,2	16,3	32,3	
Żarki.....	4078	4319	105,9	29,1	56,9	14,0	3277	3,9	24,1	24,7	

a/ W podziale administracyjnym: w liczniku z dnia 6 XII 1988r, w mianowniku z dnia 7 XII 1978 r.

TABL. 2 LUDNOŚĆ WEDŁUG ŹRÓDŁA UTRZYMANIA W 1988 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ludność utrzymująca się z pracy				Ludność utrzymująca się z niezarobkowego źródła		Utrzymywani	
		w rolnictwie		poza rolnictwem					
		w liczbach bezwzględnych	1978= =100	w liczbach bezwzględnych	1978= =100	w liczbach bezwzględnych	1978= =100	w liczbach bezwzględnych	1978= =100
OGÓŁEM MIASTA	404668	12727	110,5	168561	105,9	79075	142,4	144305	108,9
Częstochowa	255466	5032	141,5	108598	102,7	52609	142,1	89227	108,9
Błachownia.....	9934	220	95,7	4026	96,5	2359	143,6	3329	101,5
Dobrodzień.....	4443	606	100,2	1508	114,7	718	109,0	1611	90,9
Gorzów Śląski.....	2690	328	82,4	951	106,0	420	132,9	991	87,5
Kalety.....	8856	157	83,1	3608	105,3	1686	130,9	3405	96,8
Kłobuck.....	13976	980	95,5	5526	100,5	2469	166,3	5001	87,7
Koniecpol.....	6284	330	74,2	2600	98,6	1198	175,7	2156	95,8
Koziegłowy.....	2701	457	81,3	874	95,6	558	158,1	812	82,8
Krzepice.....	4573	427	112,4	1539	107,9	795	144,0	1812	97,3
Lubliniec.....	25042	800	106,4	10337	120,5	4463	101,3	9442	122,4
Myszków.....	32729	937	150,2	14209	125,0	6169	177,1	11414	131,2
Olesno.....	9505	520	88,6	3977	111,0	1396	127,5	3612	93,9
Pajęczno.....	6874	334	84,6	2819	118,9	802	186,9	2919	109,1
Praszka.....	8372	175	112,9	3547	120,2	923	186,5	3727	162,9
Szczekociny.....	4373	694	96,5	1251	109,4	741	156,0	1687	101,7
Woźniki.....	4531	518	81,4	1520	107,8	863	142,9	1630	93,9
Żarki.....	4319	212	82,5	1671	96,3	906	161,5	1530	100,4

a/ W podziale administracyjnym z dnia 6 XII 1988 r.

TABL.3 LUONOSĆ CZYNNNA I BIERNA ZAWODOWO^{a/}

WYSZCZEGÓLNIENIE	Czynni zawodowo			Bierni zawodowo						Na 100 czynnych zawodowo przypada biernych zawodowo	
	1978		1988	1978		1988	w tym posiadający wyłącznie niezarobkowe źródło			1978	1988
	w liczbach bezwzględnych		1978= =100	w liczbach bezwzględnych		1978= =100	1978	1988	1978= =100		
							w liczbach bezwzględnych		1978= =100		
OGÓŁEM MIASTA.....	176790	190938	108,0	185474	213730	115,2	51797	69425	134,0	105	112
Częstochowa.....	111298	117575	105,6	116968	137891	117,9	35069	48664	138,0	105	117
Błachownia.....	4584	4641	101,2	4739	5293	111,7	1460	1964	134,5	103	114
Dobrodzień.....	1908	2188	110,1	2364	2255	95,4	591	644	109,0	119	103
Gorzów Śląski.....	1320	1355	102,7	1424	1335	93,0	291	344	118,2	108	99
Kalety.....	3768	4101	108,8	4653	4755	102,2	1135	1350	118,9	123	116
Kłobuck.....	6732	7107	105,6	6902	6869	98,4	1277	1868	146,3	104	97
Konieczpol.....	3288	3429	104,3	2727	2055	104,7	476	699	146,8	83	83
Koziegłowy.....	1579	1589	100,6	1231	1112	90,3	250	300	120,0	78	70
Krzepice.....	1871	2122	113,4	2346	2451	104,5	484	639	132,0	125	116
Lubliniec.....	9521	11550	121,3	11933	13492	113,1	4219	4050	96,0	125	117
Myszków.....	14279	16757	117,4	13338	15972	119,7	3506	4558	130,0	93	95
Olesno.....	4279	4647	108,6	4833	4850	100,5	986	1246	126,4	100	105
Pajęczno.....	2865	3423	119,5	3006	3451	114,8	330	532	161,2	105	101
Praszka.....	3170	3866	122,0	2710	4506	165,8	430	779	181,2	86	117
Szczekociny.....	1928	2147	111,4	2068	2226	107,6	409	539	131,8	107	104
Woźniki.....	2189	2299	105,0	2197	2232	101,6	461	602	130,6	100	97
Żarki.....	2131	2142	100,5	1947	2177	111,8	423	647	153,0	91	102

a/ W podziale administracyjnym z dnia 6 XII 1988 r.

TABL. 4 PODSTAWOWE WSKAŹNIKI WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH a/

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania w liczbach bezwzględnych	Przeciętna liczba			Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²	
		izb w mieszkanio	osób w mieszkanio	osób na izbę	1 mieszkania	na 1 osobę
OGÓŁEM MIASTA.....1978	106935	2,94	3,28	1,12	49,4	15,1
1988	126506	3,21	3,12	0,97	55,5	17,8
Częstochowa.....1978	69028	2,80	3,20	1,14	46,5	14,5
1988	83115	3,03	2,99	0,99	51,1	17,1
Błachownia.....1978	2642	3,03	3,52	1,16	50,8	14,4
1988	3102	3,35	3,17	0,95	59,3	18,7
Dobrodzień.....1978	1232	3,65	3,41	0,93	63,5	18,6
1988	1267	4,04	3,40	0,84	73,3	21,6
Gorzów Śląski.....1978	724	3,73	3,75	1,01	66,8	17,8
1988	723	4,08	3,70	0,91	75,1	20,3
Kalety.....1978	2499	3,14	3,35	1,07	56,2	16,8
1988	2677	3,61	3,30	0,91	66,8	20,3
Kłobuck.....1978	3513	3,22	3,85	1,20	54,8	14,2
1988	3828	3,54	3,60	1,02	64,4	17,9
Koniecpol.....1978	1671	2,86	3,56	1,24	49,9	14,0
1988	1874	3,22	3,34	1,04	59,4	17,8
Koziegłowy.....1978	866	3,24	3,24	1,00	54,8	16,9
1988	898	3,46	3,01	0,87	66,6	22,2
Krzepice.....1978	1205	3,19	3,42	1,07	58,1	17,0
1988	1345	3,61	3,33	0,92	71,5	21,5
Lubliniec.....1978	6053	3,13	3,20	1,03	55,2	17,2
1988	6924	3,55	3,46	0,97	63,5	18,3
Myszków.....1978	7867	3,12	3,45	1,10	54,2	15,7
1988	9740	3,47	3,33	0,96	61,8	18,5
Olesno.....1978	2740	3,49	3,22	0,92	60,0	18,6
1988	2859	3,89	3,24	0,83	69,5	21,5
Pajęczno.....1978	1601	3,33	3,63	1,09	53,0	14,6
1988	1857	3,69	3,67	0,99	62,6	17,1
Praszka.....1978	1663	3,44	3,10	0,90	48,8	15,7
1988	2470	3,48	3,25	0,93	54,1	16,6
Szczekociny.....1978	1253	2,61	3,12	1,19	44,3	14,2
1988	1344	3,18	3,20	1,01	57,0	17,0
Woźniki.....1978	1270	3,21	3,44	1,07	58,8	17,1
1988	1235	4,09	3,66	0,90	79,3	21,6
Żarki.....1978	1100	3,23	3,62	1,12	55,4	15,3
1988	1248	3,60	3,39	0,94	70,7	20,8

a/ W podziale administracyjnym z dnia 6 XII 1988 r.

Cena zł 7 000,-

W niniejszej księce, leczka zawiera 23
zapisanych stron kolejno ponumerowanych

Częstochowa, dn. 21 lipca 2014, Robert Słowiński
(podpis)